

ઘરઝાડતી / જપ્તી પંચનામા

ગુન્હે અન્વેષણ પ્રશિક્ષણ વિદ્યાલય નાશિક

घरझडती / जप्ती पंचनाम्यासंबधीच्या कायदेशी तरतुदी

➤ फौ.दं.प्र.सं. कलम १०० मधील पोट कलमांतील तरतुदी :-

- नमुद कलमान्वये घरझडती न्यायालयाने दिलेल्या वॉरंटानुसार घेण्यात येते.
- झडतीची जागा बंदीस्त असल्यास तेथे राहणा-या इसमाने झडती घेण्यास मुक्त प्रवेश देणे आवश्यक आहे.
- प्रवेश नाकारल्यास फौ.दं.प्र.सं. कलम ४७(२) प्रमाणे जबरदस्ती प्रवेश करता येतो. (प्रवेशद्वारातून अथवा प्रवेशद्वार, खिडकी, भिंत इत्यादी फोडून)
- झडती चालु असतांना संशयीत इसमाने त्यांचे अंगावर माल लपवुन ठेवला असेल तर त्याचीही अंगझडती घेता येते. ती व्यक्ती स्त्री असेल तर दुस-या स्त्रि कडून तिची अंगझडती घेता येते.
- घरझडती करीता स्थानिक पंच अथवा दुसरीकडे राहणारे पंचाची निवड करून त्यांना पंच / साक्षीदार म्हणुन घरझडतीचे वेळी हजर राहणे करीता लेखी आदेश देवु शकतो.

घरझडती / जप्ती पंचनाम्यासंबधीच्या कायदेशी तरतुदी

➤ फौ.दं.प्र.सं. कलम १०० मधील पोट कलमांतील तरतुदी :-

- पंचासमक्ष झडती घेतेवेळी जेवढ्या अक्षेपार्ह वस्तु/माल जप्त केला जाईल त्या सर्वांची यादी तयार करून त्या यादीवर पंचाच्या सहया घेतल्या पाहिजे.
- घरझडतीचे पंचनाम्याकरीता उपस्थित पंचाना न्यायालयाने खास समन्स पाठविल्याशिवाय न्यायालयात झडतीचा पंच म्हणुन उपस्थित राहणे आवश्यक नाही. याची माहीती पंचाना दिली पाहिजे.
- झडती घेतलेल्या जागेच्या ताबाधारकाला किंवा त्याचे वतीने दुस-या व्यक्तीला झडती प्रक्रीयेच्या वेळी हजर राहता येईल. तसेच झडतीत जप्त केलेल्या वस्तुची यादी त्याला देवुन त्याची दुय्यम प्रतिवर स्वाक्षरी घेतली पाहिजे.
- घरझडती पंचनाम्याकरीता पंचाना उपस्थित राहणे बाबतचा आदेश देवुनही वाजवी कारणाशिवाय त्यांची पंच म्हणुन उपस्थित राहण्यास नकार दिल्यास अशा इसमांविरुद्ध भा.द.वि. कलम १८७ प्रमाणे कार्यवाही करता येते.

घरझडती / जप्ती पंचनाम्यासंबधीच्या कायदेशी तरतुदी

➤ फौ.दं.प्र.सं. कलम १६५ मधील तरतुदी :-

- या कलमान्वये पोलीस ठाण्यात दाखल असलेल्या गुन्ह्याचे तपासादरम्यान संशयतीचा शोध अथवा गुन्ह्याशी संबंधित वस्तु / माल जप्त करण्यासाठी पोलीस ठाण्याच्या हद्दीतील कोणत्याही जागेची वॉरंटाशिवाय झडती घेण्याचा अधिकार तपासी अंमलदाराला आहे.
- तपासी अधिकारी / अंमलदार अशी घरझडती स्वता अथवा काही कारणास्तव दुस-या अंमलदाराला आदेश देवुन करवुन घेवु शकतो.
- नमुद कलामान्वये केलेली घरझडती पंचनाम्याची दुय्यम प्रत जागेच्या ताबेदाराने विनंती केल्यास त्याला विनामुल्य देण्यात यावी.तसेच नमुद कलमातील पोट कलम १ (घरझडतीची कारणे) व ३ (दुस-या कडुन घरझडती करवुन घेतली असल्यास) अंतर्गत केलेल्या नोंदीच्या प्रती तपासी अधिका-याने / अंमलदाराने जवळच्या दंडाधिका-याकडे पाठवाव्यात
- कलम १०० मध्ये नमुद केलेल्या कार्यपध्दती प्रमाणे झडती घेण्यात यावी.

घरझडती / जप्ती पंचनाम्यासंबधीच्या कायदेशी तरतुदी

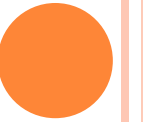
➤ फौ.दं.प्र.सं. कलम १६६ मधील तरतुदी :-

- या कलमान्वये पोलीस ठाण्यात दाखल असलेल्या गुन्ह्याचे तपासादरम्यान संशयतीचा शोध अथवा गुन्ह्याशी संबंधित वस्तु / माल जप्त करण्यासाठी दुस-या पोलीस ठाण्याच्या हद्दीतील कोणत्याही जागेची वॉरंटाशिवाय झडती घेणेसाठी संबंधित पोलीस ठाण्यातील अंमलदाराला आदेश करता येईल
- तपासी अधिकारी / अंमलदार यांना दुस-या पोलीस ठाण्यातील अधिकारी / अंमलदार यांचे मार्फतीने झडती घेणे या प्रक्रीयेला उशीर लागु शकतो. त्या दरम्यान गुन्ह्याशी संबंधित वस्तु / अथवा पुरावे नष्ट होउ शकतात असे वाटत असल्यास स्वता संबंधित पोलीस ठाण्याच्या हद्दीत जावुन अशा ठिकाणाची कलम १०० व १६५ मध्ये नमुद असलेल्या तरतुदी प्रमाणे घरझडती घेवु शकतो.

घरझडती / जप्ती पंचनाम्यासंबधीच्या कायदेशी तरतुदी

➤ फौ.दं.प्र.सं. कलम १६६ मधील तरतुदी :-

- कलम १६५ मधील पोट कलम १ (घरझडतीची कारणे) व ३ (दुस-या कडुन घरझडती करवुन घेतली असल्यास) अंतर्गत केलेल्या नोंदीच्या प्रती तपासी अधिका-याने / अंमलदाराने जवळच्या दंडाधिका-याकडे पाठवाव्यात. तसेच न्यायालयात पाठविलेल्या नोंदीची प्रत जागेच्या ताबाधारकाने विनंती करुन मागीतल्यास त्याला ति विनामुल्य देण्यात यावी.

घरझडती / जप्ती पंचनामा करण्याची कार्यपद्धत व दक्षता

- झडती घेणे करीता स्थानिक किंवा दुस-या ठिकाणी राहणारे अब्रुदार पंचाची निवड करावी.
- त्यांना पंच म्हणुन उपस्थित राहणे करीता लेखी आदेश द्यावा.
- गुन्हेगारी अथवा व्यावसायीक पंचाची निवड करू नये.
- झडती घेणेपुर्वी जागा ताबेदाराला त्याचे नांव विचारुन झडतीचा उद्देश समजावुन सांगावा,
- तपासी अधिकारी /अंमलदार अथवा झडती करीता नियुक्त केलेल्या अधिकारी /अंमलदार यांनी जागा ताबेदाराला स्वताची तसेच पंचाची अंगझडती करणेस सांगावे.

घरझडती / जप्ती पंचनामा करण्याची कार्यपद्धत व दक्षता

- बंदीस्त जागेत प्रवेश करणे पुर्वी घरातील महीला यांना बाहेर जाणेस सांगावे.
- झडती घेतांना कोणत्याही धार्माच्या / जातीच्या भावना दुखावणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
- महीलांच्या मानसन्मानाबाबत कोणतीही अक्षेपार्ह घटना घडणार नाही याची दक्षता घ्यावी.
- पंचनाम्याला जातांना सोबत महीला अधिकारी / कर्मचारी यांना अथवा महीला पंच यांना सोबत घ्यावे.
- पंचनाम्यात जप्त करण्यात आलेल्या वस्तुंचे वर्णन लिहीतांना मोकडी जागा सोडु नये.
- जप्त करण्यात आलेल्या वस्तुंवर लावलेल्या लेबलवर आतमधील वस्तुंचे वर्णन लिहीण्यास विसरू नये.

घरझडती / जप्ती पंचनामा करण्याची कार्यपद्धत व दक्षता

- वस्तु ताब्यात घेतांना एका पेक्षा अधिक वस्तु एकत्र बांधुन ताब्यात घेवु नये.
- जप्त करण्यात आलेल्या वस्तु कोणत्या ठिकाणावरून ताब्यात घेतल्या त्याचे सविस्तर वर्णन पंचनाम्यात लिहावे.
- जप्ती पंचनाम्या दरम्यान घेतलेल्या वस्तुंना त्या जागेवरची माती लागली असल्यास त्या जागेवरील मातीचा नमुना परीक्षणासाठी घ्यावा.
- पंचनाम्याची प्रत मिळाल्याबाबत आरोपी किंवा ज्या इसमांकडुन वस्तु जप्त करण्यात आलेल्ला आहेत त्याची जप्ती पंचनाम्यावर सही घ्यावी.
- पंचाना अवगत असलेल्या भाषेमध्येच पंचनामा लिहावा.
- पंचाना मराठी येत नसुन देखील पंचनाम्यात शेवटी पंचनामा मराठीतुन वाचुन दाखविला व समजावुन सांगितला असे लिहु नये.

जप्ती पंचनाम्याचे नमुने

चोरीस गेलेले वाहन मिळून आले त्या वाहनाचा पंचनामा .

पंच क्र. १. श्री हिन्दु वर्षे
व्यवसाय : पत्ता :
पंच क्र. २. श्रीमती मुस्लिम वर्षे
व्यवसाय : पत्ता :

आज दिनांक रोजी वालता आम्हां वरील पंचांस पोलीस ठाण्याचे पो. ह. क्र. १
यांनी पोलीस ठाण्याचे रूम मध्ये बोलवून या ठिकाणी पंच म्हणून उपस्थित राहण्याची विनंती केली. त्याप्रमाणे आम्ही
पंच म्हणून उपस्थित राहिलो .

सदर ठिकाणी पो. उ. नि यांनी आम्हा वरील पंचास गुन्हा क्र. कलम भा. दं. वि. सं. या
गुन्ह्याची शोडक्यात हकिगत विषद केली व यातील चोरीस गेलेली मोटार कार ही मिळून आली आहे. व त्या कारच्या दिसत्या परिस्थितीचा
पंचनामा करावयाचा आहे असे कळविले व आम्हा पंचा समक्ष दिसत्या परिस्थितीचा पंचनामा केला तो खालील प्रमाणे सदर ठिकाणी
पो. उ. नि व पो. शि. क्र. याच्या सोबत एक व्यक्ती हजर आहे त्या व्यक्तीची ओळख सदर
गुन्ह्यातील फिर्यादी अशी आम्हा पंचास कलमरून देण्यात आली .

श्री. फिर्यादी यांनी सदर ठिकाणी उभी असलेली त्यांची कार अंगुलीनिर्देश करून दाखवली तिचे वर्णन
पुढील प्रमाणे आहे .

खारचा रजिस्ट्रेशन क्रमांक असून तिचा रंग..... असा आहे व ती चा मेक आहे . या
कारची पाहणी केली असता त्या कारचा डॅश बोर्ड हा रिकामा दिसला . फिर्यादी श्री यांनी कळविले कि. सदर ठिकाणी
..... व्यापार चिन्हाचा एक टेपेकॉर्डर होता तो नाहिसा झाला आहे. नंतर आम्ही कारच्या टायरची पाहणी केली असता त्या
ठिकाणी ४ जुने टायर बसविण्यात आल्याचे आम्हीं पाहिले. फिर्यादी श्री यांनी कळविले कि. सदर ठिकाणी ४ नवे
टायर होते व ते बदलून जुने टायर बसविण्यात आले आहेत. नंतर आम्ही पंचानी डिकी उघडून पाहणी केली असता डिकी रिकामी
आढळली . फिर्यादी श्री यांनी आम्हां पंचास कळविले कि. सदर डिकीमध्ये एक नविन टायर व लोखंडी पाने, जॅक
इत्यादी वस्तू होत्या त्या नाहिश्या झाल्याचे आहेत. सदर कारला बसविण्यात आलेले टायर हे व्यापारचिन्हाचे असून ते
झिजल्यामुळे गुळगुळीत झाल्याचे आढळले .

पंचनाम्यात पोलीसांना मिळून आलेली कार क्रमांक ही ताब्यात घेतली

पंचनामा दिनांक रोजी सुरू केला व वा. संपविला .

पंचनामा या ठिकाणी तयार करण्यात आला .

पंचनामा आम्हा पंचांस मराठी मध्ये वाचून दाखविण्यात आला आणि हिन्दीमध्ये समजावून सांगितला तो सत्य आहे .

समक्ष

पंच क्र. १. स्वाक्षरी .

पंच क्र. २. स्वाक्षरी .

.....
पोलीस उप निरीक्षक .

..... पोलीस ठाणे. मुंबई .

टीप : वाहनाची ओळख पटविण्यास काही अडचण येत असेल तर वाहनाचा इंजिन नंबर व चासिस नंबर हे वाहनाच्या कागदपत्रात इंजिन
नंबर व चासिस नंबर यांच्याबरोबर पडताळून पहावेत. इंजिन नंबर व चासिस नंबर यावरून वाहनाची ओळख पटली असल्यास
त्याबाबतची नोंद पंचनाम्यात केल्यास अगदी उत्तम.

दारुच्या भट्टी वरील धाड (पंचनामा)

पंचनामा

दिनांक

पंच क्र. १) श्री. ----- हिंदु / ----- वर्ष, व्यवसाय -----
पत्ता -----
पंच क्र. २) श्री. ----- मुस्लीम / ----- वर्ष, व्यवसाय -----
पत्ता -----

आज दिनांक ----- रोजी ----- वाजता आम्हा वरील पंचास ----- पोलीस ठाण्याचे पो. उ.नि. -----, पो.शि.क्रमांक ----- पो.ह.क्र. ----- यांनी ----- पोलीस ठाण्याचे ----- रुम मध्ये बोलावून पंच म्हणुन उपस्थित राहण्याची विनंती केली. त्याप्रमाणे आम्ही पंच म्हणून उपस्थित राहिलो. सदर ठिकाणी पोलीस उपनिरीक्षक ----- यांनी आम्हां पंचास कळविले की, ----- या ठिकाणी दारुची भट्टी चालत असल्याची खात्रीलायक खबर मिळाली आहे व त्या ठिकाणी दिसल्या परिस्थितीचा पंचनामा करण्याकरिता आपण पंच म्हणून उपस्थित राहाल व पंचनामा मला तो खालीलप्रमाणे :-

पोलीसांनी सोबत वस्तु सील करण्याचे साहित्य घेतले होते. सुमारे ----- वाजता आम्ही ----- या ठिकाणी पोहोचलो तेव्हा आम्हाला ----- येथून धूर येताना दिसला व आमचे अस्तित्त्व लपविण्याची खबरदारी घेवून आणखी पुढे जावुन पाहिले असता, एकूण ५ इसम हे भट्टी लावून दारु बनाविताना दिसले. त्यापैकी एक इसम हा भट्टीत सरपण घालताना, एक इसम हा तयार दारु गाळताना, एक इसम हा जमिनीत पुरलेल्या ड्रममधील वॉश काढताना, एक इसम हा गॅलनमध्ये पाणी भरताना व एक इसम हा भट्टी वरील भांड्यात वॉश ओतताना आढळून आला म्हणून पोलीसांनी केलेल्या सुचनेप्रमाणे आम्ही भट्टीच्या दिशेने धावली व भट्टी चालविणाऱ्या इसमांना आहेत त्या स्थितीत थांबण्यास पोलीसांनी सांगितले व त्यांना ताब्यात घेतले.

सदर ठिकाणी आम्ही पंचांनी भट्टीची स्थिती पाहिली ती पुढीलप्रमाणे. विटा रचून एक तात्पुरती भट्टी बनावण्यात आली आहे. त्यामध्ये अर्धवट जळलेली लाकडे आहेत, भट्टीवर एक मोठा ड्रम ठेवण्यात आला आहे व त्यात नवसागर वॉश गरम करण्यास ठेवलेला आहे. ड्रमच्या आतल्या बाजूला सळ्यांचे आधाराने पत्र्याचा चाटु लावला होता या चाटुचे एक टोक ड्रमच्या आतल्या बाजूला सळ्यांचे आधाराने पत्र्याचा चाटु लावला होता या चाटुचे एक टोक ड्रमच्या भोकातून बाहेर आले होते व त्यास सुमारे ४ फुट लांबीची अॅल्युमिनियमची बारीक नळी जोडली होती, त्यानळीतुन वाफेचे बाष्पीभवन होत होते व दारु बाटली मध्ये भरली जात होती. ड्रम मध्ये अंदाजे ९ गॅलन इतका वॉश होता तर अंदाजे २५० ग्रॅम तयार दारु बाटलीत होती व एक ५ लीटरचे तयार दारुने भरलेला गॅलन बाटली शेजारी ठेवण्यात आला होता.

पोलीसांनी आम्हां पंचांचे समक्ष तयार दारु पैकी १८० एमएल दारु दोन बाटल्यात व भट्टी वरील वॉशपैकी १८० एम.एल. वॉश (मसाला) दोन बाटल्यात नमुना म्हणून घेतल्या. त्या बाटल्या व्यवस्थित सील केल्या व त्यावर आम्हा पंचांचे सहाांचे लेबल लावले व त्यावर पो.उ.नि. ----- यांनी स्वाक्षरी केली.

पोलीसांनी दारु भट्टीचे आसपासच्या जमिनीची पाहणी केली असता त्यांना जमिनीमध्ये वॉश तयार करण्याकरिता ड्रम पुरल्याचे लक्षात आले म्हणून त्यांनी नमुद इसमांकडे विचारणा केली असता त्यांनी जमिनीत पुरलेले एकूण ६ ड्रम पोलीसांना दाखविले व पुरलेले ड्रम सदर इसमांनी स्वतःहून जमिनीतुन काढले हे लोखंडी ड्रम असुन ते मोठ्या आकाराचे आहेत ड्रम आढळ्या स्थितीत पुरण्यात आले होते व त्या ड्रम्सना आढळ्या जागी पाउण फुट आकाराचे मोठे भोक ठेवण्यात आले होते.

जेणे करुन वॉश ओतता व काढता येईल अशी व्यवस्था होती. सदर ड्रम मधील १८० एमएल च्या दोन बाटल्या वॉश सॅम्पल म्हणून घेतला. ते सॅम्पल व्यवस्थित सील केले व त्यावर आम्हा पंचांच्या सहाांचे लेबल लावले व पो.उ.नि. ----- यांनी लेबल वर स्वाक्षरी केली.

नंतर पोलीसांनी वर नमूद ६ ड्रम, भट्टीवर ठेवलेला ड्रम, लोखंडी जाळी चाटु, ३ गॅलन, चाटु व नळी असे साहित्य ताब्यात घेतले. घटनास्थळी असेलला वॉश व उरलेली तयार दारु पोलीसांनी आम्हा पंचांचे समक्ष नष्ट केली.

पंचनामा ---- वाजता सुरु केला व ---- वाजता ---- या ठिकाणी संपविला व नमुद इसमांना पोलीसांनी ताब्यात घेतले. पंचनामा आम्हा पंचास मराठी मध्ये वाचून व हिन्दी मध्ये समजावून सांगितला तो सत्य आहे.

समक्ष

फियदीची स्वाक्षरी

प्रत्यल आणि परिश्रम

प्रश्न व सुचना

धन्यवाद

